

16 DANA AKTIVIZMA PROTIV RODNO UVJETOVANOG NASILJA

25. studenoga - 10. prosinca 2024.

PREMA 30 GODINA PEKIŃŠKE DEKLARACIJE I PLATFORME ZA DJELOVANJE: UJEDINIMO SE DA ZAUSTAVIMO NASILJE NAD ŽENAMA

Opis i najava kampanje 2024.

1. UVOD

Kampanja 16 dana aktivizma protiv rodno uvjetovanog nasilja je internacionalna kampanja koja počinje 25. studenoga, na Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama, i završava 10. prosinca, na Međunarodni dan ljudskih prava. Nasilje nad ženama i dalje je najrasprostranjeniji oblik kršenja ljudskih prava u svijetu. Kampanja je pokrenuta 1991. godine i danas okuplja razne pojedince i organizacije, uključujući Ujedinjene narode i svjetske partnere koji zagovaraju prevenciju i eliminaciju nasilja.

Ured glavnog tajnika Ujedinjenih naroda s predstavnikom Antóniom Guterresom ove godine djeluje sa sloganom: „Ujedinimo se do 2030. kako bi zaustavili nasilje nad ženama i djevojčicama“ te poziva sve na globalnu akciju kako bi se podigla svijest, nastavilo zagovaranje te kako bi se razmijenila znanja i inovacije s ciljem zaustavljanja nasilja nad ženama i djevojčicama. UNiTE poziva vlade, civilna društva, organizacije za ženska prava, mlade, dionike privatnog sektora, medije i cijelu UN zajednicu da zajednički djeluju i reagiraju na nasilje koje se događa nad ženama i djevojčicama.

Nasilje nad ženama i djevojčicama i dalje je alarmantno prisutno u privatnim i javnim prostorima, uključujući i najekstremniji pojavni oblik femicid. Navedena problematika spominje se i u kontekstu 30. obljetnice revizije primjene Pekinške deklaracije, Platforme za djelovanje kao i pri razmatranju Ciljeva održivog razvoja do 2030. godine. Bez obzira na kontinuirane napore za pravdom i pozivanjem na odgovornost, određeni izazovi i dalje onemogućavaju promjene i eliminaciju nasilja.

Ove godine obilježava se 25. obljetnica odluke Opće skupštine Ujedinjenih naroda da 25. studeni bude Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama. Dan se obilježava u znak

sjećanja na sestre Mirabal koje su 1960. godine brutalno ubijene. U 2024. godini i dalje se ubijaju žene i djevojčice zbog njihovog spola. Žene koje djeluju u javnim prostorima, političari, zagovarateljice ljudskih prava i novinarke su često žrtve nasilja, u stvarnom i virtualnom svijetu, a nažalost neki od tih nasilnih djela završavaju fatalno.

Ove godine UNiTe kampanja je posvećena tridesetogodišnjoj reviziji Pekinške deklaracije tako da se stavi naglasak na nužnost jačanja odgovornosti i pravovremeno sankcioniranje. Poziva se na konkretnu akciju, odgovornost i primjerene posljedice za počinitelja te ubrzavanje promjena putem razvoja adekvatno osmišljenih nacionalnih strategija. Također se naglasak stavlja na dodatno financiranje pokreta i organizacija koje promiču ženska prava.

2. GLOBALNI KONTEKST ZA KAMPANJU U 2024.

Nasilje nad ženama i djevojčicama ostaje najrasprostranjeniji i najzastupljeniji primjer kršenja ljudskih prava u svijetu. Globalni podaci pokazuju da je jedna od tri žene doživjela fizičko i/ili seksualno nasilje. U protekloj godini jedna od osam žena u dobi od 15 do 49 godina je imalo iskustvo nasilja od strane intimnog partnera. Bez konkretnih akcija 9 milijuna djevojčica će ući u brak do 2030. godine. U svijetu je preko 230 milijuna djevojčica i žena doživjelo sakaćenje spolnih organa što je povećanje od 15% u usporedbi s podacima iz 2016. godine.

Ubojstva žena i djevojčica su u porastu. U 2022. godini zabilježen je najveći broj femicida (skoro 89.000 žena). Žene i djevojčice su u većem riziku od ubojstva u vlastitom domu (gdje je 55% počinitelja intiman partner ili član obitelji) u usporedbi s ubojstvima muškaraca koja se u samo 12% slučajeva događaju kod kuće. Femicid je svjetski problem te predstavlja ultimativnu i najbrutalniju manifestaciju kontinuiranog nasilja nad ženama i djevojčicama.

Ekonomске krize, COVID-19 pandemija, oružani sukobi i klimatske promjene dodatno pogoršavaju i negativno utječu na pojavnost nasilja. Razlog je višestruka diskriminacija koja se javlja u navedenim krizama.

Žene nisu homogena skupina. Rodno uvjetovano nasilje ima različite utjecaje i manifestacije, što poziva na primjerene pravne i političke odgovore. Određeni identiteti ili uloge u društvu (bilo da su odabrani od strane žene ili joj društveno dodijeljene) dovode do povećanog rizika od nasilja, diskriminacije i isključivanja. Navedeni čimbenici odnose se na boju kože, nacionalnu pripadnost, socioekonomski status, bračni status, dob, zdravstveni status, stupanj invaliditeta, seksualnost i pismenost.

Značajne promjene se događaju u svjetskom kontekstu kroz implementaciju zakona i politika za prevenciju i reakciju na nasilje nad ženama i djevojčicama, uključujući preventivne strategije i interseksijske usluge žrtvama nasilja. Od 2023. godine 104 države imaju sveobuhvatne zakonske okvire koji sankcioniraju rodno uvjetovano i obiteljsko nasilje. Pokazalo se da zemlje koje su kriminalizirale rodno uvjetovano i obiteljsko nasilje izvještavaju o manjim stopama partnerskog nasilja u usporedbi s onim zemljama koje nisu (9,5% u usporedbi s 16,1%).

Slaba zakonska regulativa i diskriminatorne socijalne norme predstavljaju glavni izazov u eliminaciji nasilja. Najveći problem trenutno predstavlja globalno odbijanje rodne ravnopravnosti i ženskih prava te kontinuirana normalizacija nasilja nad ženama i

djevojčicama. Mali broj nasilnih slučajeva uđe u kazneni postupak, a još manji je postotak slučajeva gdje je počinitelj primjereno i pravovremeno sankcioniran. Digitalne tehnologije također dodatno otežavaju rodnu ravnopravnost i poštivanje nulte tolerancije na nasilje.

Dokazi pokazuju da se nasilje može prevenirati. Najučinkovitiji je sveobuhvatni i cjeloviti politički i društveni pristup s odgovarajućim financiranjem te participacijom organizacija koje zagovaraju ženska prava. Prioritet mora biti holistička podrška ženama koje su proživjele nasilje, pravosudni sustav i postupanje koje je rodno osjetljivo te kontinuirano ulaganje u primarnu prevenciju. Važno je adresirati glavne uzroke nasilja: toksičan maskulinitet, štetne društvene norme, strukturalne rodne nejednakosti i rodna diskriminacija.

Dokazi pokazuju da je prisutnost snažnog i autonomnog feminističkog pokreta ključan faktor promjene i okončavanja nasilja, u nacionalnom i transnacionalnom kontekstu. Takvi pokreti se kontinuirano zalažu za pravne reforme i osvještavanje javnosti, a s druge strane i dalje su značajno financijski podkapacitirani.

3. OKVIR KAMPANJE I GLAVNE ZAGOVARAČKE SMJERNICE

Pod utjecajem UN-ovih ciljeva održivog razvoja, nadolazeće 30. obljetnice Pekinške deklaracije i Pekinške platforme za djelovanje ovogodišnja tema kampanje provodi se pod motom „Prema 30 godina Pekinške deklaracije i Platforme za djelovanje: „Ujedinimo se da zaustavimo nasilje nad ženama i djevojčicama.“ UNITE kampanja poziva sve odgovorne osobe i donositelje odluka, posebice države članice i privatna poduzeća, da djeluju u skladu s preporukama EVAW koalicije prema prioritetima nastalim revizijom tridesetogodišnje primjene Pekinške deklaracije: posvećenost, odgovornost i prikupljanje sredstava. Zahtjeva se primjena sveobuhvatnih strategija u partnerstvu s organizacijama za ženska prava, realokacija sredstava i aktivno praćenje i izvještavanje o napretku primjerenog sankcioniranja i prevencije nasilja nad ženama i djevojčicama s posebnim naglaskom na femicid.

Glavne zagovaračke smjernice su:

- Poziv državama članicama da ubrzaju proces ratifikacije i primjene konvencija, zakona i nacionalnih akcijskih planova za prevenciju i reakciju na nasilje nad ženama i djevojčicama, koristeći adekvatne resurse.
- Poziv za adaptaciju i primjenu politika sprječavanja nasilja nad ženama i djevojčicama u privatnom sektoru.
- Jačati i osnažiti pravosudni sektor, što uključuje i rodno osjetljivo postupanje.
- Osigurati da žene i marginalizirane skupine imaju adekvatan pristup pravosudnom sustavu gdje mogu potražiti pravnu pomoć bez straha od negativnih posljedica.
- Podići svijest da nasilje nad ženama i djevojčicama nikada nije prihvatljivo, na razini društva stvoriti nultu toleranciju na nasilje i utjecati na promjenu štetnih socijalnih normi koje podržavaju nasilna ponašanja.
- Pokretima za ženska prava osigurati pristup fleksibilnim, održivim i kvalitetnim oblicima financiranja kako bi mogli ostvariti svoju misiju.

4. GLAVNI PRINCIPI ZAGOVARANJA U UNITE KAMPANJI

- **Orijentacija na one koje su preživjele nasilje:** Kod prepričavanja iskustava osoba koje su proživjele neki oblik nasilja važno je zadržati pristup pun poštovanja i „ne činiti dodatnu štetu“. Iskustvo se može podijeliti s javnošću samo uz pristanak osobe i pod uvjetima u kojima se ona osjeća sigurno i osnaženo. Ove smjernice i principi osnaživanja su temeljni za uključivanje aktivistica i zagovarateljica s iskustvom nasilja. Svi partneri kampanje moraju prioritetizirati poštovanje, sigurnost i dostojanstvo.
- **Nediskriminacija i inkluzija** - „Nitko ne smije biti izostavljen“: Promocija pristupa temeljenog na poštovanju temeljnih ljudskih prava i osiguravanju potpune participacije često zanemarenim i marginaliziranim skupinama žena i djevojčica ne diskriminirajući na temelju spola, roda i drugih obilježja.
- **Novi mladi feministi i organizacije mladih:** Vrijeme je da se stvore nove platforme kako bi se proširili glasovi i ideje nove generacije aktivista.
- **Cijeniti i priznati pokrete žena te njihov doprinos** kampanji 16 dana aktivizma u pokretu prevencije i borbe protiv nasilja nad ženama i djevojčicama.
- **Sveobuhvatne nacionalne i regionalne strategije za prevenciju nasilja nad ženama i djevojčicama:** Svaki član društva ima važnu ulogu u eliminaciji nasilja nad ženama i djevojčicama i svi sektori moraju zajedno djelovati kako bi se obuhvatili i adresirali svi aspekti nasilja.
- **Transformacija:** Kritički promatrati rodne uloge, načine upravljanja i djelovanje kako bi se kreirale ili osnažile ravnopravne rodne uloge i dinamike koje će biti temelj dugotrajnih promjena za žene i djevojčice.

5. KLJUČNE AKTIVNOSTI

Od 25. studenoga do 10. prosinca svi UNiTE partneri, uključujući i Vladu, UN agencije, civilno društvo, privatni sektor, grupe mladih, sveučilišta i škole pozivaju se da sudjeluju i podrže Kampanju pod sloganom „Prema Peking +30: Ujedinimo se kako bi zaustavili nasilje nad ženama i djevojčicama.“

- **Budite saveznici:** Suprotstavite se nasilju nad ženama i djevojčicama sudjelovanjem u lokalnim aktivnostima, zagovaranjem prava osoba koje su proživjele nasilje i educiranjem drugih o važnosti zaustavljanja nasilja nad ženama i djevojčicama.
- **Oglasite se:** Koristite svoj glas kako biste preispitali štetne društvene norme i podržali osobe koje su proživjele nasilje u svojoj zajednici.
- **Uključite se u zagovaranje:** Sudjelujte u kampanjama i inicijativama koje traže snažnije zakone, bolju provedbu i više resursa za prekidanje nasilja nad ženama i djevojčicama.

Ove godine UNiTE kampanja za 16 dana aktivizma poziva na hitne akcije za zaustavljanje nasilja nad ženama i djevojčicama s posebnim fokusom na ubojstva žena diljem svijeta. Počinitelji femicida često prolaze nekažnjeno zbog normalizacije i eskalacije nasilja. Upravo zbog širenja rodno uvjetovanog nasilja u cijelom svijetu Kampanja će istaknuti hitnost i potrebu za adekvatnim i utemeljenim rješenjima. Izvješće dostavljeno od strane UN Women i UNiTE kampanje pozivaju na akciju na svim razinama kako bi prevenirali nasilje, pozvali na preuzimanje odgovornosti i investirali u odgovarajuća rješenja s ciljem zaštite žena i djevojčica.

Partneri su pozvani razvijati i provoditi vlastite aktivnosti tijekom 16 dana aktivizma. U nastavku su navedeni neki primjeri aktivnosti i smjernice:

- Koordiniranje događaja i aktivnosti pod motom „Narančasti svijet“ na globalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kako bi se promovirala potreba za sveobuhvatnijim strategijama za sprječavanje nasilja nad ženama i djevojčicama, adekvatnim sankcioniranjem počinitelja te pružila podrška i financije za organizacije koje se bore za ženska prava.
- Sudjelovanje i aktivno promicanje virtualnog digitalnog financiranja kampanje (*crowdfunding*) kroz svih 16 dana aktivizma.
- Razgovor o značenju nulte tolerancije na nasilje u svojem domu, školama, na radnim mjestima i u lokalnoj zajednici.
- Pokretanje javnog progovaranja o temi organizirajući seminare ili radio emisije kako bi se javnost osvijestila i potaknula da sudjeluje u kampanji 16 dana aktivizma.
- Poduzeća i institucije mogu usvojiti i primijeniti politike nulte tolerancije za sve oblike nasilja nad ženama i podržavati žene koje su proživjele nasilje.
- Uključivanje medija i utjecajnih javnih osoba kako bi se istražili novi pristupi i podigla svijesti o hitnoj potrebi za investicijom u inkluzivne, sveobuhvatne i dugoročne politike, strategije i resurse. Posebno se ističe važnost investiranja u autonomne feminističke pokrete za ženska prava.
- Podržavanje lokalnih organizacija za ženska prava kroz uključivanje, volontiranje i donacije.

Narančasta boja ostaje ključni UN-ov simbol za sve globalne aktivnosti i prepoznatljiva oznaka inicijative. Partneri se pozivaju da narančastu boju koriste u svojim aktivnostima, sadržajima i prostorima, organiziraju događaje za podizanje svijesti i mobilizaciju resursa. Umjesto osvjetljavanja zgrada narančastom bojom (poziv na ekološku osviještenost) partneri se pozivaju da narančastu boju koriste u svojim digitalnim sadržajima i materijalima tijekom 16 dana aktivizma.

6. RESURSI

U nastavku su navedeni materijali koji se mogu konzultirati i koristiti za kampanjske aktivnosti:

- [RESPECT Women: Preventing Violence against Women Framework and Implementation package](#)
- [Handbook on multisectoral national action plans to prevent violence against women and girls](#)
- [Innovation and prevention of violence against women](#)
- [Tackling violence against women and girls in sport](#)
- [Peer-to-peer learning to prevent and eliminate sexual harassment in the UN system and beyond](#)
- [Safe consultations with survivors of violence against women and girls](#)
- [Tackling violence against women and girls in the context of climate change](#)
- [Handbook on gender-responsive police services for women and girls subject to violence](#)
- [Work with men and boys for gender equality](#)
- [Handbook to address violence against women in and through the media](#)
- [Addressing violence and harassment against women in the world of work](#)
- [Essential Services Package for Women and Girls Subject to Violence](#)
- [Handbook for Legislation on Violence against Women](#)

Više informacija o kampanji može se pronaći na web stranici [UNiTE to End Violence against Women Campaign](#).